

ምዕራፍ ስምንት

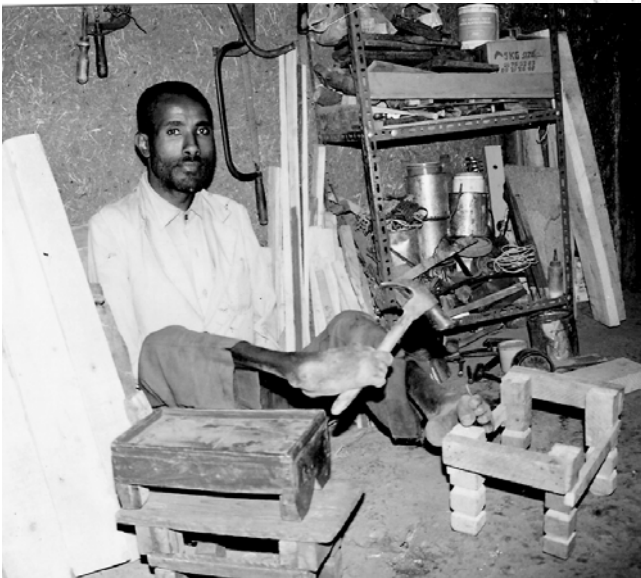
ራስን መቻል

የምዕራፍ ዓላማዎች፣ ይህንን ምዕራፍ ተምረህ/ተምረሽ ስታጠናቅቅ/ስታጠናቅቁ፤

- ራስን ከማንኛውም ዓይነት ጥገኝነት ማሳቀቅና ስራስ ክብር መስጠት የሚኖረውን ጠቀሜታ ትገነዘባለህ/ትገነዘቢያለሽ፤
- የኮንትራት ዓይነት ጉዳይን ትገነዘባለህ/ትገነዘቢያለሽ፤
- በራስ የመተማመን አስፈላጊነትን ትገነዘባለህ/ትገነዘቢያለሽ፤

8.1 ከጥገኝነት መሳቀቅ፤

8.1.1 ከጥገኝነት ለመሳቀቅ ስራስ ክብር መስጠት፤

ስዕል 8.1 አካል ጉዳተኝነት ራስን ከመቻል አያገደም

- ለራስ ክብር መስጠት ከበላይነት ስሜት በምን ይለያል?

አቶ ስንታየሁ ተሻለ ይባላል። የአካል ጉዳተኛ ነው። ሁለት እጆቹ ምንም ነገር መስራት የማይችሉ ናቸው። ሁለት እግሮቹም ቆመው መራመድ አይችሉም። ስለዚህ ከቦታ ቦታ ለመዘዋወር እንደተቀመጠ እየተን

ፏቀቀ ይሄዳል። ወላጆቹ ለምኖ ከመብላት ሌላ እድል ይኖረዋል ብለው ስላላሰቡ እንዲማር ወደ ትምህርት ቤት አላኩትም። ከአምስት ዓመቱ ጀምሮ ለልመና ወደ ጎዳና ወጣ።

እድሜው እየጨመረ ሲሄድ ግን “እኔ ሰርቼ ለመብላት ምን ያንሰኛል?” የሚል ጠንካራ እምነት በውስጡ ማንሰራራት ጀመረ። ጤነኛ የሆኑ ሰዎች እንኳ አካላቸውን እያቆሳሰሉ ለልመና በሚወጡባት በዚችው ሀገራችን ውስጥ ስንታየሁ ግን ራሱን አከበረና ልመናን እና ጥገኝነትን ተጸደቀ። መራመድ እንኳ የማይችሉ እግሮቹን አሰልጥኖ እንደ እጅ እየተጠቀመ ቤተሰቦቹን በስራ ማገዝ ጀመረ። ከአደገበት መንደሩ ወጥቶ የተሻለ እድል ያስገኘልኛል ወደሚላቸው ከተሞች ኮበለለ።

በመጀመሪያ ራዲዮና ስዓት ይጠግን ከነበረ አንድ ሰው አጠገብ እየተቀመጠ በማስተዋል ራዲዮና ስዓት የመጠገን ችሎታ አዳበረ። ከዚያም በመጀመሪያ ሰውየውን እያገዘ መኖር ጀመረ። ቀጥሎም በራሱ እየሰራ ገንዘብ ማግኘት ችሎ ነበር። ሆኖም የረባ መጠለያ ስላልነበረው የመስሪያ እቃዎቹን ሌቦች ዘረፉበት። እሱ ግን ተስፋ ሳይቆርጥ ጣውላ እየገዛና መንገድ ላይ የወዳደቁ ምስማሮችን እየሰበሰበ አካል ጉዳተኞች ከቦታ ቦታ የሚዘዋወሩበት ኩሽኔታ መስራት ጀመረ።

አሁን በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ ለስራ የተመቻቸ ቦታ ሳይኖረው በጥረቱ ከጥገኝነት በመላቀቅ ትዳር መስርቶ አራት ልጆችን አፍርቶ በተጨማሪም አንዲት የዘመድ ልጅ ጨምሮ በድምሩ ሰባት ቤተሰብ ያስተዳድራል።

መሰረዳ 1

በምንባቡ መሠረት የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ፡፡

1. ስንታየሁ ከጥገኝነት ስመላቀቅ ያነሳሳው ምክንያት ምንድን ነው?
2. በሕክምናዎች ሕክምና ጉዳት ሆነው ግን ራሳቸውን ስመቻል ጥረት የሚያደርጉ ሰዎችን በመፈለግ ከጥገኝነት መላቀቅ የሚፈጥረውን ስሜት ስማው ተወያይ፡፡
3. እናንተስ ስራሳችሁ ክብር ትሰጣላችሁ? በምን ደርጊቶቻችሁ ይገለጻል?

ለራስ ክብር መስጠት ማለት በማንኛውም ሁኔታ ቢሆን ራስን አሳንሶ አለመሆኑ እና የራስን ተገቢ ቦታ ማወቅ ነው፡፡ ማንነትን አውቆ ያንኑ ማንነት ተቀብሎ በትምህርትና ክሌሎች ጋር በሚኖር ግንኙነት ራስን በማሻሻል አቅምን ሙሉ በሙሉ መጠቀም እና የበለጠ ብቁ ለመሆን ጥረት ማድረግ ለራስ ክብር የመስጠት መገለጫ ነው፡፡ ለራሳቸው ክብር የሚሰጡ ሰዎች ሀሳባቸውን በነጻነት ይገልጻሉ፡፡

ብዙ ጊዜ የሚያውቁትን ለማሳወቅም ዝግጁ ናቸው፡፡ በዚህ መሠረት በኢኮኖሚና በማህበራዊ ግንኙነታቸው ራሳቸውን የቻሉ እና በራሳቸው የሚተማመኑ ናቸው፡፡ ለራሳቸው ክብር የሚሰጡ ሰዎች ጥገኛ እና ተመጽዋች መሆንን አጥብቀው ይጠላሉ፡፡ ምክንያቱም የሚያከብሩትን ማንነታቸውን ዝቅ ያደርግላቸዋል፡፡ ከላይ ያነበባችሁት የስንታየሁ ታሪክም ይኼንን ሁኔታ በግልጽ የሚያሳይ አብነት ነው፡፡

መሰረዳ 2

የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ፡፡

1. ስራሳቸው ክብር የሚሰጡ ሰዎችን ባህሪ ግለጹ፡፡
2. ስራሱ ክብር የሚሰጥ ሰው ስህተት ቢሰራና ቢነገረው ምን የሚያደርግ ይመስላችኋል? ስራሳቸው ክብር የሚሰጡ ሰዎች ስሙን እና ምጽዋትን ስምን ይጠሳሉ?

8.1.2 ከጥገኝነት በመላቀቅ ራስን መቻል፤

- ✓ ከጥገኝነት መላቀቅ ማለት ምን ማለት ነው?
- ✓ ራስን መቻል ማለት ምን ማለት ነው?

በድሱ

አምሳሌ ገነት በምትባል መንደር ውስጥ በድሉ የሚባል ልጅ ይኖር ነበር፡፡ ወላጆቹ በልጅነቱ ስለሞቱበት አንድ ባለፀጋ ወደ ቤታቸው ወሰዱት፡፡ ከዚያ በኋላ በድሉ ሌሎች በልተው ያስተረፉት ምግብ እየተሰጠው እና መኝታውም ማድቤት ውስጥ ወለል ላይ ሰሌን ተነጥፎለት መኖር ጀመረ፡፡ በድሉም የጥገኝነት ስሜት ስለሚሰማው የሰጡትን ተቀብሎ ይበላል ሲመቱት እንኳን አልቅሶ ዝም ይላል፡፡

አንዳንድ በጎረቤት ያሉ ሰዎች ይኸንን በበድሉ ላይ እየደረሰ ያለውን በደል ሲያዩ “ለምን ከቤት ወጥተህ አትጠፋም?” እያሉ ይመክሩት ነበር፡፡ እሱ ግን “ከዚህ ቤት ወጥቼ ብጠፋ በረንዳ አዳሪ ሆኜ ልቀር እችላለሁ፡፡ ትምህርቴም ይቋረጥብኛል፡፡ ስለዚህ ያለሁበትን ችግር በትዕግስት ተቋቁሜ ጎበዝ ተማሪ መሆን አለብኝ፡፡ ከተማርኩ ከጥገኝነት በመላቀቅ ራሴን እችላለሁ” እያለ ያስብ ነበር፡፡ እንዳሰበው ትምህርቱን ጠንክሮ ተማረ፡፡ ዩኒቨርሲቲ ገብቶ በከፍተኛ ውጤት ተመረቀና ሆኪም ሆነ፡፡ ስራ ይዞ ወደሌላ ራቅ ወዳለ አካባቢ ሄደ፡፡

ከዚያ በኋላ ለአረፍት ወደ አምሳሌ ገነት መንደር ሲሄድ ንፁህ መኝታ ቤት ይዘጋጅ ለት ጀመር፡፡ ምግብም የሚፈልገው ዓይነት ይሠራለታል፡፡

በራሱ ስለሚተማመን ለአሳዳጊዎቹ የሚሰጣቸውን ክብር ሳያንድል ትክክል የሆነውን ነገር ግን ያለፍርሀት ይገልጽ ጀመር፡፡ በእኩልነት ስሜት አብሮዋቸው ቁጭ ብሎ ይወያያል፡፡

መሰረዳ 3

? በምንባቡ መሠረት የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ፡፡

1. አንድ ስወደደና አንድ ፀሀፊ ምረጡ፡፡ በመቀጠልም በድህረ ምረቃው አንድ ስወደደ ስምንት ከጥገኝነት ስሜት እንደተሳቀቀ ተወያዩ፡፡
2. በድህረ ምረቃው ጉረቤቶቹ እንደመከረት ከአሳዳጊዎቹ ቤት ወጥቶ ቢጠፋ ሲያጋጥሙት ይኛሉ የነበሩትን ችግሮች በምሳሌ በማስደገፍ እየገለጻችሁ ተወያዩ፡፡

ራስን መቻል እና ከጥገኝነት መላቀቅ፣ የአንድ ሳንቲም ሁለት ገፅታዎች ናቸው፡፡ ማንኛውም ሰው ያለውን አቅም እና ያገኘውን አጋጣሚ ተጠቅሞ በመስራት ራሱን ለመቻል ከወሰነ የሚያቅተው ነገር አይኖርም፡፡ እዚህ ላይ ልብ ልንለው የሚገባ ነገር አቅምን እና አጋጣሚዎችን ማወቅ ነው፡፡ ማንኛውም ሰው ድንገት ተነስቶ ዛሬ በዓለም የማራቶን የሩጫ ውድድር አሸናፊ መሆን እችላለሁ ወይም ምህንድስና ስራ ላይ መስራት እችላለሁ ብሎ ቢወስን ጉም እንደመዘገን ይሆንበታል፡፡ ምክንያቱም በዓለም የማራቶን የሩጫ ውድድር ለማሸነፍ ሆነ የምህንድስና ስራን ለመስራት በቅድሚያ የሚያስፈልጉ ነገሮች አሉ፡፡ ለምሳሌ በሩጫ ውድድር ለማሸነፍ ሰውነትን ማጠንከር፣ ጤንነትን ማረጋገጥ፣ ስልጠና መውሰድ እና ልምምድ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ መሆንዲስ ለመሆንም በቅድሚያ በሙያው ተገቢውን ትምህርት መማር እና የትምህርት ማስረጃ መያዝ ያስፈልጋል፡፡

በሌላ በኩል ደግሞ ማንም ሰው ጥረት ካደረገ፣ ያገኘውን አጋጣሚ ከተጠቀመ እና የሚያጋጥሙትን ችግሮች በዘዴ እና በትእግስት ከተወጣ ካሰበው ነገር ላይ መድረሱ አይቀርም፡፡ በድሉ ከጥገኝነት ተላቆ ራሱን ለመቻል ባለፀጋ አሳዳጊ የማግኘቱን አጋጣሚ በአግባቡ ተጠቅሞበታል፡፡ ብዙ ችግሮችንም በትዕግስት አሳልፎ አልፏል፡፡ ስለዚህም ከጥገኝነት ተላቆ ራሱን ቻለ፡፡

ከጥገኝነት የተላቀቀ ሰው ነፃ አስተሳሰብ ይኖረዋል፡፡ ስለዚህ የበለጠ ለመስራት እና የተ

ሻለ ህይወትን ለመኖርም ይነሳሳል፡፡ ተሸማቃቂ ስለማይሆንና በሌሎችም ይሁንታ ስር ስለማይኖር አዳዲስ ሀሳቦች ለማፍለቅ አቅም ያለው መልካም ዜጋ ይሆናል፡፡

መሰረዳ 4

? የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ፡፡

1. ራስን ለመቻል የሚያስፈልጉንን ነገሮች በዝርዝር ግለጹ፡፡
2. ራስን መቻል እና ከጥገኝነት መላቀቅ የአንድ ሳንቲም ሁለት ገፅታዎች ናቸው ማለት ምን ማለት ነው?
3. አቅምን እና ችሎታን ማወቅ ማለት ምን ማለት ነው? በምሳሌ እየገለጻችሁ ግለጹ፡፡

8.1.3 ከጥገኝነት መላቀቅ ለኢኮኖሚያዊ፣ ለማህበራዊ ዕድገትና ለመልካም ዜጋ ገንባታ የሚያደርገው እገዛ፡

- ✓ ከጥገኝነት መላቀቅ ለሀገር ኢኮኖሚያዊ እና ማህበራዊ ዕድገት ምን ያግዛል?

ጀርመን ከወደቀችበት አዘቅት እንዴት መውጣት ቻለች?

በሁለተኛው የዓለም ጦርነት ከተሳተፉ ሀገሮች መካከል አንዷ ጀርመን ነበረች፡፡ በዚህ የጦርነት ወቅት ሀገሪቱ በከፍተኛ ደረጃ ወድቃ ነበር፡፡ የፀረ ናዚ ኃይሎች ድብደባና የናዚዎች የራሳቸው “ከኛ በኋላ ሰርዶ አይብቀል” ፊሊጥ ተደማምረው የሀገሪቱን መሠረተ ልማት አውታሮች፣ ፋብሪካዎች ህንፃዎች እና ቤቶች በአብዛኛው አውድሞት ነበር፡፡ በዚህ ምክንያት በጦርነቱ መገባደጃ ላይ በርካታ ህዝብ በእርዳታ እና በምፅዋት የሚኖርበት ሁኔታ ላይ ሊወድቅ ችሏል፡፡ ሆኖም በዚህ ወቅት ከጥገኝነት አስተሳሰብ የተላቀቁ እና ራሳቸውን የመቻል ከፍተኛ ዕናት ያላቸው ዜጎች ብቅ ማለት ቻሉ፡፡ የሀገራቸውን አጠቃላይ ዕድገት ለማፋጠን በከፍተኛ ስሜት መንቀሳቀስ ጀመሩ፡፡ ስለዚህም ጦርነቱ ባለቀ በአስር አመት ውስጥ ጀርመን በነዚህ ዜጎቿ ጥረት ከነበረችበት

የግንባታና ሥነምግባር ትምህርት የተማሪ መጽሐፍ - 8ኛ ክፍል

ጠቅላላ ውድመት በመላቀቅ ጠንካራ ኢኮኖሚ ያደና ማህበራዊ ህይወት ለመመስረትና በአውሮፓ ውስጥ ከፍተኛ ኢኮኖሚ ያላት ሀገር ለመሆን በቃች። ይህ የጀርመኖች ተአምር እየተባለ የሚገለጸው ሁኔታ ሊከሰት ከቻለባቸው መንገዶች አንዱና ዋናው ከጥገኝነት አስተሳሰብ የተላቀቁ እና ለራሳቸው ክብር የሚሰጡ ጠንካራ ዜጎች ስለነበሯት ነው።

መሰጠጃ 5

? በምንባቡ መሠረት የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. የጀርመን ዜጎች ሀገራቸው ገብታበት ከነበረው ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ውድቀት ማውጣት የቻሉት እንዴት ነው? ከጥገኝነት መላቀቅ ለዜጎች ስራሳቸውም ሆነ ለሀገር የሚኖረውን ፋይዳ እየገለጹት ተወያዩ።
2. እኛስ ኢትዮጵያውያን ሀገራችንን በዓለም ደረጃ ከፍተኛ ቦታ እንዲኖራት ለማስቻል ምን ማድረግ ይጠበቅብናል? ሕንድ ሕወያ ደና ሕንድ ፀሀፊ ምረጡና በጥቅም ተወያዩና የተነሱ ነጥቦችን በማስታወሻ ደብተራችሁ ዳፉ።

የአንድ ሀገር ዕድገትና ብልጽግና የሀገሪቱ ዜጎች የአስተሳሰብ እና የአሰራር ድምር ውጤት ነው። ስለዚህ ከጥገኝነት አስተሳሰብ ተላቀው በራሳቸው የሚተማመኑ ጠንካራ እና ታታሪ ዜጎች ያሏት ሀገር በኢኮኖሚ እና በማህበራዊ ህይወት የላቀ ደረጃ ላይ መድረስ ትችላለች። እነዚህ ዜጎች ከጥገኝነት በመላቀቅ ራሳቸውን ለመቻል የሚኖራቸው ቁርጠኝነትና ፅናት ራሳቸውን ከኢኮኖሚ እና ማህበራዊ ጥገኝነት ነፃ ያደርጋቸዋል። ድምር ውጤቱም ለሀገሪቷ ኢኮኖሚና ማህበራዊ ዕድገትን ያመጣል።

አንድ ሀገር ከፍተኛ የተፈጥሮ ሀብት ስላላት ብቻ መልማት አትችልም። ለልማት መሠረታዊ ነገር ከጥገኝነት አስተሳሰብ የተላቀቁ ዜጎች መኖራቸው ነው። ከጥገኝነት ተላቀው ራሳቸውን ለመቻል የሚጥሩ ሰዎች በአስቸጋሪ ሁኔታዎች ውስጥም እንኳ አሸንፈው በኢኮኖሚ እና በማህበራዊ ጉዳዮች ደረጃቸውን ማሳደግ ይችላሉ።

የሚ እና በማህበራዊ ጉዳዮች ደረጃቸውን ማሳደግ ይችላሉ። የጀርመን ዜጎች የሰሩት ተአምርም የዚህ እውነታ አብይ መገለጫ ነው።

በሌላ በኩል በሀገር ደረጃ ከጥገኝነት መላቀቅ ለሌላዊነት መከበር ዋና መሠረት ነው። በሌሎች ሀገራት ብድርና እርዳታ ወይም በጥገኝነት የሚኖር ሀገር ሌላዊነቱ አደጋ ላይ የወደቀ ነው። ምክንያቱም ብድሩንና እርዳታውን በማቆም ሀሳባቸውን ለመጫን ሊንቀሳቀሱ ስለሚችሉ ብዙ ጊዜ ለሀገላዊነትን ሊፈታተኑ ይችላሉ።

ባጠቃላይ ከጥገኝነት አስተሳሰብ የተላቀቀ ህብረተሰብ ራሳቸውን የቻሉና በራሳቸው የሚተማመኑ፣ ጥገኝነትን የሚፀዩ መልካም ዜጎችን ማፍራት ይችላል።

በምሳሌም መልካም ዜጎች የሀገራቸውን ኢኮኖሚና ማህበራዊ ደረጃ ለማሳደግ ከፍተኛ ሚና ይጫወታሉ።

8.1.4 ኮንትሮባንድ እና የጥገኝነት ስሜት፤

የኮንትሮባንድ ንግድ በሀገር ኢኮኖሚ እና ማህበራዊ ህይወት ላይ የሚያደርሰው ጉዳት ምንድን ነው?

ምዕል 8.2 የኮንትሮባንድ ንግድ የሀገር እድገት ፀር ነው

የሥነህይወት ሥነምግባር ትምህርት የተማሪ መጽሐፍ - 8ኛ ክፍል

ኮንትሮቫርሲቱ ፈስቀ

ፈለቀ በኮንትሮቫርሲቱ ንግድ ላይ ተሰማርቶ ሁልጊዜ በስጋት እና በጭንቀት ይኖራል። ዕቃዎችን ደብቆ ወደ ሀገር ውስጥ ለማስገባት የጉምሩክ ኬላ ላይ ለሚሠሩ ሠራተኞች ጉቦ ይከፍላል። ሆኖም አንድ ቀን ዕቃውን ደብቆ ለማሳለፍ የሚያደርገው ጥንቃቄ ሁሉ ከሽፎ እጅ ከፍንጅ ከተያዘ ከፍተኛ የገንዘብ እና የእስር ቅጣት እንደሚያስከትልበት ስለሚያውቅ ይሰጋል። ባለቤቱ ወ/ሮ አለምነሽ እና ልጆቻቸው በጭንቀት ውስጥ ይኖራሉ።

ከዕለታት አንድ ቀን ወ/ሮ አለምነሽ እና ልጆቻቸው ተመካከሩና ፈለቀን ለውይይት ጠሩት። በውይይቱ ላይ በተለይም ልጆቹ በሥነዜጋ እና ሥነምግባር ትምህርታቸው ላይ የተማሩትን በማገናዘብ ኮንትሮቫርሲቱ የጥገኝነት አስተሳሰብ ውጤት መሆኑን ገለጹለት። ፈለቀም በኮንትሮቫርሲቱ ንግድ ላይ በመሰማራቱ ሀገርን እና ህዝብን እየገጠመ መሆኑን በመግለጽ አምርረው ነገሩት። ቤተሰቡም በጭንቀት እና በስጋት ውስጥ መኖራቸውን፣ እሱም ጉቦ በመክፈል እና ዕቃዎች ሲወረሱበትም ብዙ ገንዘብ በመክሰር ቤተሰቡ የተሻለ ህይወት መኖር እንዳልቻለ በግልጽ ተወያዩ። በውይይታቸው ሂደት የኮንትሮቫርሲቱ ንግድ ኮንትሮቫርሲቱን፣ መንግሥትንና ህዝቡን የሚገጥም እንጂ ማንንም ተጠቃሚ የማያደርግ መሆኑን ተግባሩ። በመጨረሻም አቶ ፈለቀ ይኼንን የወንጀል ድርጊት እንደሚቆም ቃል ገባ።

መሰጠጃ 6

? በምንባቡ መሠረት የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. አንድ አወያይ እና አንድ ፀሐፊ ምረጡ እና በኮንትሮቫርሲቱ ንግድ ማንም ተጠቃሚ አይሆንም በሚሰው ህሳብ ላይ ተወያዩ እና ደምዳሜ ላይ ድረሱ።
2. በአቅራቢያቸው የሚገኝ ኮንትሮቫርሲቱን በመከላከል ሥራ ላይ የተሰማራ ሰው ወደክፍላችሁ ጋብዙ እና ስለኮንትሮቫርሲቱ አጠቃላይ ሁኔታ ተወያዩ።

የኮንትሮቫርሲቱ ንግድ በዓለም አቀፍ ደረጃ የህዝቦችን ሰላም፣ ጤና እና ማህበራዊ ህይወት በማናጋት ላይ ይገኛል። በተለይም በአደጉት ሀገራት የአደንዛዥ እፅና የረቀቁ የጦር መሣሪያዎች ዝውውር ላይ በማተኮር በሀገራት ላይ ከፍተኛ ስጋትን በማስከተል ላይ ነው።

በሀገራችንም የኮንትሮቫርሲቱ ንግድ ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተስፋፋ ይገኛል። ኮንትሮቫርሲቱ ቶችም በዘመናዊ የጦር መሳሪያ እና የመገናኛ ዘዴዎች እየታገዙ ህይዳቸውን በማጠናከር በመንቀሳቀስ ላይ ናቸው። ከዚህም ባሻገር ስለ ኮንትሮቫርሲቱ ንግድ በቂ ግንዛቤ የሌለውን የህብረተሰብ ክፍል በማሳሳት በትንሽ ጥቅም እየደለሉ በስፋት በመንቀሳቀስ ላይ ናቸው። በዚህ ሁኔታም ሀገራችንን ካለች በት የድህነት አዘቅት ለማውጣት በሚደረገው የልማት ስራ ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ በማሳደር ላይ ይገኛሉ።

የኮንትሮቫርሲቱ እንቅስቃሴ በሀገራችን የምስራቅ አካባቢዎች በከፍተኛ ደረጃ ይካሄዳል። አብዛኛው የኤሌክትሮኒክስ ዕቃዎች፣ የተለያዩ አዳዲስ አልባሳት፣ ሽቶዎች፣ የተለያዩ የመዋቢያ እቃዎች ወዘተ በዚህ መስመር የሚገቡ ናቸው። በወጪ ኮንትሮቫርሲቱም በብዙ ሺዎች የሚቆጠሩ እንስሳት፣ ጫት፣ ቡና፣ ጥራጥሬ፣ እህል፣ ቆዳና ሌጦ ወዘተ ወደ ውጪ እንዲወጡ ይደረጋል። ሌላው ኮንትሮቫርሲቱ ንግድ በስፋት የሚካሄድባቸው ቦታዎች ሰሜን እና ደቡብ ምስራቅ የሀገራችን አካባቢዎች ናቸው። መጠኑ አነስተኛ ቢሆንም ይህ ህገወጥ ተግባር በሌሎችም የሀገራችን ክፍሎች ይካሄዳል።

በአሁኑ ጊዜ ለሀገር እድገት እንቅፋት የሆኑትን ኮንትሮቫርሲቱንና የንግድ ማጭበርበርን በተጠናክረ ሁኔታ ለመከላከልና ግብር እና ታክስን በአግባቡ ለመሰብሰብ እንዲቻል በርካታ ሥራዎች እየተከናወኑ ነው። ከነዚህ ስራዎች መካከል የገቢዎች ሚኒስቴር፣ የፌዴራል ሀገር ውስጥ ገቢ ባለስልጣንና የኢትዮጵያ ጉምሩክ ባለስልጣን አንድ ላይ እንዲቀረጹ ተደርገው የገቢዎችና የኢትዮጵያ ጉምሩክ ባለስልጣን መስሪያ ቤት በአዋጅ ተቋቁሟል።

የሥነዜጋና ሥነምግባር ትምህርት የተማሪ መጽሐፍ - 8ኛ ክፍል

በዚህ መስሪያ ቤት ውስጥ ኮንትራባንድን መከላከል የሚያስችል “ብሔራዊ የፀረ ኮንትራባንድ እና የጉምሩክ ንግድ ማጭበርበር ስትራቴጂ” ተነድፏል። የዚህ ስትራቴጂ ዋና ግቦች ኮንትራባንድንና የንግድ ማጭበርበርን በማስወገድና ህገወጥ ንግድን በመግታት ኢኮኖሚው ሊያመነጨው የሚችለውን የጉምሩክ ቀረጥና ታክስ በመሰብሰብ የሀገራችንን ልማት መደገፍ ነው።

መሰጠጃ 7

? በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ ተወያይ፡፡ አንድ አወያይና አንድ ፀሀፊ ምረጡ፡፡ በመቀጠልም፡

- 1. ኮንትራባንድ ንግድ በአንድ ሀገር ህዝብ ኢኮኖሚና ማህበራዊ ህይወት ላይ የሚያደርሰውን ጉዳት ግለጽ።
- 2. ኮንትራባንድን ለመከላከል በበኩላችሁ ማድረግ የሚጠበቅባችሁን እየዘረዘራችሁ ተወያይ እና ደምዳሜ ላይ ድረሱ።

8.2 በራስ መተማመን፤

8.2.1 በራስ የመተማመን ስሜትን የማዳበር አስፈላጊነት፤

- ✓ በራስ መተማመን ምን ይጠቅማል?
- ✓ በራስ የመተማመን ስሜትን ለማዳበር ምን ማድረግ ይገባል?

ስደን ስፍር
ጎበዝ በርቺ ማለት መጥቀሙን ሳያውቁ፤ አሳደጉኝና ስህተቴን አጉልተው እያሸማቀቁ፤ ስናገር ብላላት ስሰራ ቢበላሽ፤ የሚል ፍርሃት ሰብሮኝ እድገቴ ሲኮላሽ፤ ቀና ብየ ሳላይ መንፈሴን አንቅቼ፤ ራሴን ሳልችል ቀረሁ በማውቀው ሰርቼ። እየተሸማቀቅሁ መድፈር እያቃተኝ አንገት በደፋሁኝ፤ ይጠቅመኝ ይመስል ጨዋ ዝምተኛ አይን አፋር ተባልኩኝ። አይን አፋር መሆኑ ኋላ አስቀርቶኛል አስወግደዋለሁ፤ በራሴ ዕምነት ኖሮኝ ደፋር እሆናለሁ።

መሰጠጃ 8

? በግጥሙ መሠረት የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ፡፡
1. ዐይን አፋር የሚያሰኙ ባህሪያትን ግለጽ።
2. አይን አፋር በመሆን የሚደርሰውን ጉዳት እየዘረዘራችሁ ተወያይ እና ደምዳሜ ላይ ድረሱ።

በራስ የሚተማመን ሰው ለመሆን ተወስኖ የተቀመጠና የተመረጠ አንድ ልዩ ወይም ብቸኛ እና ስኬታማ መንገድ የለም። እንደ ምንኖርበት ሀብረተሰብ ባህል፤ አመለካከት፤ የትምህርት ደረጃና ጊዜ ወዘተ ይወስናል። ከዚህም ባሻገር በራስ መተማመን በየጊዜው እየዳበረ የሚሄድ እንጂ በተወሰነ ጊዜ ተከናውኖ የሚያበቃ የአንድ ወቅት ስራ አይደለም። ለአዳዲስ ነገሮች በተጋለጥን ጊዜ ሁሉ ያለማወቅ ስጋት በራሳችን የመተማመን ስሜታችንን መፈታተኑ አይቀርም። ባልችለውስ፤ ቢበላሽስ፤ ተቀባይነት ባላገኝስ የሚሉ አፍራሽ ስሜቶች ይረብሹናል።

ሆኖም በህይወታችን ውስጥ የሚያጋጥሙንን አዳዲስ ሁኔታዎች እያሸነፍን በራስ መተማመናችንን ለማጎልበት ቀጥሎ የቀረቡት ነጥቦች በእጅጉ ጠቃሚ ናቸው።

የራስን ችሎታ ማወቅ እና ማበልፀግ፡ አንድ ሰው የሁሉም ዕውቀት ባለቤት መሆን አይቻለውም። በአንፃሩ ግን እያንዳንዱ ሰው የራሱ የሆነ ችሎታ አለው። ስለዚህ ማንኛውም ሰው ያለውን ችሎታ ለይቶ ማወቅ፤ ያለበትንም የዕውቀት ክፍተት በመረዳት መማር፤ ልዩ ልዩ መጻሕፍትን ማንበብ እንዲሁም ከሌሎች ሰዎች ጋር በመወያየት ዕውቀትን ማበልፀግ ይጠቅማል። በአሁኑ ጊዜ በዓለም ላይ ያሉ ሁኔታዎች በፍጥነት እየተለዋወጡ በመሄድ ላይ ናቸው። ስለዚህ ሁል ጊዜ አዳዲስ የሚነሱ ሁኔታዎችን መከታተል እና ራሳችንን ከነዚህ ሁኔታዎች አንጻር ማብቃት አስፈላጊ ነው።

ከሌሎች ሰዎች ለመማር በቅድሚያ የሌሎችን ሀሳብ ማክበር መቻል ጥሩ መሰረት ነው።

የጎንደር ሥነምግባር ትምህርት የተማሪ መጽሐፍ - 8ኛ ክፍል

ለሌሎች ሀሳብ ክብር ሰጥተን ስናዳምጥ ከእኛ ሀሳብ ጋር ያላቸውን ተቀራራቢነትና ልዩነት እንገነዘባለን። ከዚያም ልዩነታችንን በግልጽ ማሰራዳት እና አቋማችንን ማሳየት እንችላለን።

እውነታን በፅናት መቀበል፤ እውነታን በፅናት መቀበል ማለት ደካማና ጠንካራ ጎናችንን ለይተን ማወቅ ማለት ነው። ከዚህ ጋር በተያያዘ ሌሎች ስለእኛ የሚኖራቸውን እይታ እና ስለ እኛ የሚሰጡትን አስተያየት በነፃ ስሜት መቀበል እንችላለን። ከምናገኛቸው አስተያየቶች መካከልም የሚጠቅመንን በመውሰድ ራሳችንን ለማሳደግ መጠቀም፤ የማይጠቅመንን ደግሞ መተው ተገቢ ነው። ጠንካራ እና ደካማ ጎናችንን ለይተን ካወቅን ሌሎች ስለእኛ በሚሰጡት የተሳሳተ አስተያየት አንደናገርም፤ ችግሮች ሲያጋጥሙንም በመሸበር የተሳሳቱ ውሳኔዎችን አናሳልፍም።

እቅድ ማውጣትና ስራን መገምገም፤ እቅድ ማውጣትና ስራን መገምገም በራስ ለመተማመን መሠረታዊ ከሆኑ ነገሮች አንዱ ነው። ለምሳሌ አንዲት ተማሪ በዚህ ዓመት ከክፍል ተማሪዎች አንደኛ እወጣለሁ ብላ ማቀድ ትችላለች። ይኼንን ዕቅድ አስባው ወይም ወረቀት ላይ ጽፋ ከተወችው ምኞት ነው እንጂ እቅድ አይባልም። ስለዚህ ይኼንን ዕቅድን ሊያሳኩላት የሚችሉ ነገሮችን ዘርዘራ መፃፍ ይኖርባታል። ለምሳሌ የየቀኑን የጥናት ነጥብ ማውጣት፤ ከትምህርት ቤት አለመቅረት፤ መምህራን ሲያስተምሩ በፅኑና ማዳመጥ፤ ቤተ መፃሕፍት በመግባት መፃሕፍትን ማንበብ ወዘተ የሚሉ ለእቅድ መሳካት መሣሪያ የሆኑትን ነገሮች መንደፍ አለባት።

ድርጊቶችንም በቀን፤ በሳምንት፤ በወር፤ በዓመት እየተመነች የድርጊት መርሀ-ግብር ማውጣት ይኖርባታል። ባወጣቸው መርሀ-ግብር መሠረት መፈፀምና በየጊዜው የተሰራውን ስራ እና ውጤትን መገምገም ያስፈልጋል። ተማሪዎች እንዲህ ስታደርግ በራስ የመተማመን ስሜቷ እየዳበረ ይሄዳል።

መሰረተኛ ግ

- ?** የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ፡፡
1. በዕቅድ መመሪያ እንዴት በራስ ስመተማመን ይጠቅማል?
 2. ዕውነትን በፅናት መቀበል ማለት ምን ማለት ነው?

የቡድን ሥራ፤ ተማሪዎች አንድ አወያይና አንድ ፀሐፊ ምረጡ። ከዚያም በራስ የመተማመንን እና የበላይነት ስሜትን መገለጫ ባህሪዎች እየዘረዘራችሁ ተወያዩ። ፍሬህሳቦችን በማስታወሻ ደብተራችሁ ላይ ጻፉ።

- 8.2.2 በራስ መተማመን ስራ፤ ለቤተሰብና ለሀገር እድገት ያሰው ጠቀሜታ፤**
- ✓ በራስ መተማመን ለራስ፤ ለቤተሰብና ለሀገር እድገት ምን ጥቅም ይሰጣል?

የወይዘሮ ዘምዘም ስኬት

ወይዘሮ ዘምዘም የአንድ የግንባታ ዕቃዎች አምራች ድርጅት ስራ አስኪያጅ ናቸው። ድርጅቱ የተለያዩ የፈጠራ ውጤቶችን በማበርከቱ ተሸላሚ ሆኗል። በዚህ ምክንያት አንድ ጋዜጣ ስለ ድርጅቱ ስራ አስኪያጅ የስራ አመራር ችሎታ እና ስለግል ህይወታቸው ከተለያዩ ሰዎች ጋር ውይይት አካሂዷል። ከነዚህ መካከል ከቤተሰባቸው ውስጥ ባለቤታቸው እና ከስራ ባልደረባቸውም በከፊል የሰጡት አስተያየት እንደሚከተለው ቀርቧል።

የወይዘሮ ዘምዘም ባለቤት፤ “ዘምዘም ራሳችንን እና ልጆቻችንን ባጠቃላይ ቤተሰባችንን በተመለከተ በጋራ እንድንወስን ሀሳቦች ታቀርባለች። እንወያይባቸውና የሚጠቅመን ከሆነ ተግባራዊ እናደርገዋለን፤ ካልሆነ ግን እንተወዋለን። የእኔ ሀሳብ ከሷ ከተሻለ የኔን ተቀብላ ተግባራዊ እናደርጋለን። ቅሬታ ካላት ፊት ለፊት ትናገራለች። በዚህ ሁኔታ ተግባብተን ስለምንኖር ልጆቻችንን በስርዓት ማሳደግ ችለናል። ኑሮዎችንም በየጊዜው ወደ ጥሩ የእድገት ደረጃ እየተሸጋገረ ነው” በማለት ተናግረዋል።

የሥነህይወት ሥነምግባር ትምህርት የተማሪ መጽሐፍ - 8ኛ ክፍል

የሰራ ባልደረቦቻቸው፤ “ዘምዘም በመማማር ታምናለች። ያላትን ዕውቀት በግልጽ ታካፍ ለናለች። አዳዲስ ነገሮች እና አሠራሮችን ለመፍጠር እና ለመሞከር ትደፍራለች። የማ ታውቀው ነገር ሲያጋጥማት መጽሐፍ ታነባ ለች። ሌሎች ሰዎችንም ትጠይቃለች። ከእኛም ጋር መመካከር ትወዳለች። ስንሳሳትም በግልጽ ታርመናለች። እሷም ስህተቷን ስንነ ግራት ታርማለች። ስለዚህ ሁልጊዜ ለሰራ የተነሳሳ መንፈስ እንዲኖረን ማድረግ ችላ ለች። የመስሪያ ቤታችን የሰራ ውጤት ከፍ ተኛ ነው። ይኼ ውጤት በሀገራችን ልማት ላይም ጥሩ አስተዋጽኦ በማድረግ ላይ ነው። በቅርቡ ምርቶቻችንን ወደ ውጪ ለመላክ የገበያ ጥናት በማካሄድ ላይ ነን” በማለት በግልጽ አስረድተዋል።

ስለሚያከብር ችግሮችን በውይይት ለመፍ ታት ዝግጁነት ይኖረዋል። ጠቃሚ ሀሳቦችን ከሌሎች ወስዶ ይጠቀማል። የራሱንም እው ቀት ለማካፈል ወደ ኋላ አይልም። ከዚህም ባሻገር ግለሰቦች የቤተሰብ መሠረት ናቸው። ቤተሰብ ደግሞ የአንድ ሀገር ህብረተ ሰብ መሠረት ነው። ስለዚህም ሀገርን ማል ማት መልካም ዜጋን ከማፍራት ጋር የተሳሰረ ነው። በዚህ መሠረት በወይዘሮ ዘምዘም ህይ ወት ውስጥ እንደሆነው ሁሉ ግለሰቦች በራስ የመተማመን ባህሪ እያዳበሩ በሄዱ መጠን ለመልካም ቤተሰብ ግንባታ ጥሩ መሠረት ይሆናሉ። መልካም ቤተሰብ ደግሞ በተራው ለሀገር እድገት ተግባብተው የሚሠሩና ሥራ ፈጣሪ የሆኑ ዜጎችን ያፈልቃሉ። በነዚህ ዜጎቿ ሀገር የለማች እና ሉዓላዊነቷ የተከበረ ይሆናል። ስለዚህ በያንዳንዱ ሰው ውስጥ የሚዳብር በራስ የመተማመን ባህሪ በቤተሰብ ህይወት እና በሀገር ግንባታ ሂደት ውስጥ ዐቢይ ሚና ይጫወታል።

መረጃ 10

? በምንባቡ መሠረት የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. ከተሰጡት አስተያየቶች መካከል የወይዘሮ ዘምዘምን በራስ የመተማመን ባህሪ የሚገ ልጹት ሀሳቦች የትኞቹ ናቸው?
2. ወይዘሮ ዘምዘም በራሳቸው የሚተማመኑ መሆናቸው ስራሳቸው፣ ለቤተሰባቸው እና ለሀ ገራቸው ያስገኘውን ጥቅም ግለጹ።

በራሱ የሚተማመን ሰው ከጥገኝነት አስተሳ ሰብ የራቀ ነው። ሁልጊዜ የተሻለ ሆኖ ለመገ ኘት ጥረት ስለሚያደርግ የኢኮኖሚና የማህበ ሬዊ ህይወቱ በእድገት ጎዳና የሚጓዝ ስኬታማ ይሆናል። የሌሎች ሰዎችን ሀሳብ

መረጃ 11

? የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. “ግለሰቦች ለአንድ ሀገር እድገት እና ውድቀት ዋና ምክንያት ናቸው” የሚለውን አባባል በራስ መተማመንን ከማዳበር አን ዳር እያገናዘባችሁ ተወያዩ እና ድምዳሜ ላይ ድረሱ።
2. በራስ መተማመን ስኬታማ ከመሆን ጋር የሚያገናኙትን ነጥቦች እየዘረዘራችሁ ግለጹ።

የምዕራፍ ማጠቃለያ

ከጥንቅቅ የተሳተፉ ሰዎች በማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ህይወታቸው ውስጥ ራሳቸውን የቻሉ ይሆናሉ። ራስን የመቻል ፅንሰ ሀሳብ ደግሞ በግለሰብና በሀገር ደረጃ ያሉ የዕድገት ሂደቶችን ይመሰክታል። ከዚህም ባሻገር ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ራስን የመቻል መገሰጫዎች እርስ በርሳቸው ይደጋገፋሉ። መሠረታዊ ፍላጎቶችን አሟልቶ መኖር መቻል በማንነት ስመኩራት በር ይከፍታል። ራስን የመቻል ጥንካሬ ስንድ ሀገር ሉዓላዊነት መከበርም አስተዋጽኦ አለው። ራስን ስመቻል የሚረዱ ዘዴዎች ከስምህርት እንዲሁም ከባለሙያዎች ምክር ይገኛሉ።

ሀገራችንን ራሷን ለማስቻል ከዜጎች የሚጠበቀ ብዙ ዓይነት ኃላፊነቶችና ግዴታዎችም አሉ። ለምሳሌ የሀገሪቱን ህግና ደንብ ማክበር፣ በኮንትራባንድ እና በህገ ወጥ ድርጊቶች ውስጥ አስመሳተፍ፣ ወንጀሎች ሲፈጸሙ ስተገቢው አካል ማሳወቅ እና በወንጀል ተገባሮች አስመተባበር ዋናዎቹ ናቸው። ከዚህም ባሻገር የሥራ ባህልን በማዳበር፣ አምራች እና ሥራ ፈጣሪ በመሆን የሀገርን ሉዓላዊነት ማስጠበቅ የዜጎች ሁሉ የጋራ ሀላፊነት ነው።

በሌላም በኩል ሰዎች ሁልጊዜ ለመታረም ራሳቸውን ማዘጋጀት አለባቸው። ትምህርት የሚገኘው ከትምህርት ቤት ብቻ አይደለም። ከጓደኛ፣ ከቤተሰብ፣ ከአካባቢ፣ ከአረጋውያን ልዩ ልዩ ጠቃሚ ዕውቀቶች ይገኛሉ። ከጥንቅቅ አስተሳሰብ የተሳተፉ ህብረተሰብ ብቻ የሀገር አድገት ቀጣይነት እንዲኖረው ለማድረግ ይችላል።

የምዕራፍ ቅጠና ቃላት

- ስሕሳዊ:-** ነጻነቱ የተከበረ።
- ኬሳ:-** ዕቃዎች በህገ ወጥ መንገድ ወደ ሀገር ውስጥ እንዳይገቡ እና እንዳይዘዋወሩ ቁጥጥር የሚደረግበት ቦታ።
- ዐይን ስፋር:-** ስለሚያውቁት ጉዳይ፣ ደስታን፣ ሀዘንን፣ ቅሬታን ፊት ለፊት መናገር ወይም መግለጽ መፍራት።

© MOE, FDR Ethio
Not to be republished

የምዕራፍ የክስሳ ጥያቄዎች

I የሚከተሉት ዓረፍት ነገሮች ትክክል ከሆኑ «እውነት» ስህተት ከሆኑ «ሀሰት» በማለት መልሱ።

1. በራስ የመተማመን ስሜት አንድ ጊዜ ከተገነባ በኋላ ዘላለማዊ ነው።
2. የራሳችንን ጠንካራ እና ደካማ ጎኖች ለይተን ካወቅን ሌሎች ሰዎች በእኛ ላይ በሚሰጡት የተሳሳተ አስተያየት አንታለልም።
3. ሀሳብን በግልፅ እና በቀጥተኛ መንገድ መናገር በራስ የመተማመን አንድ ገፅታ ነው።
4. ለራሱ ክብር የሚሰጥ ሰው የበላይነት ስሜት የተጠናወተው ነው።
5. ኮንትሮባንድ ንግድ በዓለም ላይ ያሉ ሰዎች ሁሉ የጋራ ጠላት ነው።

II በ “ለ” ሥር የተዘረዘሩትን በ“ሀ” ሥር ካሉት ጋር አዛምዱ።

ሀ	ሰ
1. ከስህተቱ የሚማር ሰው፤	ሀ. በራስ ያለመተማመን መገለጫ።
2. ራስን ማክበር፤	ለ. ብልህ።
3. ራስን መቻል፤	ሐ. ሀሳብን መግለጽ መፍራት።
4. ዐይን አፋር	መ. በራስ መተማመን።
	ሠ. ራስን የመምራት ነፃነት ይሰጣል።

III ለሚከተሉት ጥያቄዎች ትክክለኛ የሆነውን መልስ ምረጡ።

1. በራስ መተማመንን ለማግለጫ፡
 - ሀ. የራስን ችሎታ ማወቅና ማበልጸግ ያስፈልጋል፤
 - ለ. እውነታን በጽናት መቀበል ያስፈልጋል፤
 - ሐ. እቅድ ማውጣት እና ስራን መገምገም ያስፈልጋል፤
 - መ. ሁሉም መልስ ናቸው።
2. ራሳቸውን ለመቻል ጥረት የሚያደርጉ ሰዎች፡
 - ሀ. ራሳቸውን ብቻ ይጠቅማሉ፤
 - ለ. ቤተሰባቸውን ብቻ ይጠቅማሉ፤
 - ሐ. ለራሳቸው ለሀገራቸው እና ለቤተሰባቸው ጠቃሚ ዜጎች ናቸው፤
 - መ. ምንም ጥቅም የላቸውም።
3. በራስ መተማመን፡
 - ሀ. በየጊዜው እውቀትን በማበልፀግ የሚዳብር ነው፤
 - ለ. ብዙ ሀብትን በማከማቸት የሚዳብር ነው፤
 - ሐ. ሌሎችን መናቅ ነው፤
 - መ. ራስን ለመቻል ከፍተኛ አስተዋጽኦ አለው።
4. ጥገኛ አስተሳሰብ ያላቸው ሰዎች፡
 - ሀ. የሀገር ሸክም ናቸው፤
 - ለ. የቤተሰብ ሸክም ናቸው፤
 - ሐ. ተሸማቃቂ ናቸው፤
 - መ. ሁሉም መልስ ነው።
5. ኮንትሮባንድ ንግድ፡
 - ሀ. ኮንትሮባንዲስቶችን የሚጠቅም ተግባር ነው፤
 - ለ. ማህበራዊ እና ኢኮኖሚያዊ ህይወትን ያቃወሳል፤
 - ሐ. ሙስናን እንዲስፋፋ ምክንያት ይሆናል፤
 - መ. ለ እና ሐ መልስ ናቸው።

IV የሚከተሉትን ባዶ ቦታዎች በትክክለኛ ቃል ወይም ሀረግ ሙሉ።

1. ኮንትሮባንድ ወይም ህገ ወጥ ንግድ ሲካሄድ አይተው ለሚመለከተው አካል ለሚጠቁሙ ሰዎች የ_____ አበል ይሰጣል።
2. _____ የተላቀቀ ሰው ነጻ አስተሳሰብ ይኖረዋል።
3. _____ ማለት በማንኛውም ሁኔታ ቢሆን ራስን አሳንሶ አለማየት እና የራስን ተገቢ ቦታ ማወቅ ነው።

V የሚከተሉትን ጥያቄዎች ባጭሩ መልሱ።

1. "ራሱን ያልቻለ ነፃነት የለውም" የሚለው አገላለፅ በግለሰብ እና በሀገር ደረጃ የሚሰጠውን ትርጉም ግለጹ።
2. ለራስ ክብር መስጠት ማለት ምን ማለት ነው?
3. በኮንትሮባንድ ከሀገር ከሚወጡት እቃዎች ውስጥ አምስቱን ጥቀሱ።

